

En totes les estances de les escoles infantils actuals, hi podem trobar un espai on hi ha una pica d'aigua corrent. És un escenari de vida quotidiana, en el que passen coses, on els infants manifesten la gran capacitat per fer-ne ús més enllà dels moments de rentar-se les mans, la cara i beure. Ells ens mostren la curiositat de conèixer, d'explorar el comportament de l'aigua. ¿Com organitzem i potenciem, l'espai de la pica d'aigua perquè esdevingui un escenari, on el plaer de conèixer, d'aprendre, i de comprendre s'hi pugui donar?

LA PICA D'AIGUA. UN ESCENARI D'APRENTATGES

Com acollim les coses que passen en aquest espai? Com fem d'allò quotidià la sorpresa de l'extraordinari?

Durant molts anys la pica d'aigua solament la trobàvem en una alçada per ser utilitzada com a bany per als infants més petits. Altres piques d'aigua corrent, si existien, eren pensades per rentar els pinzells de la pintura. Totes eren a l'alçada de l'adult. Per arribar a l'aigua l'infant havia de fer veritables equilibris. En els petits lavabos per rentar-se les mans hi sortia l'aigua sempre enfora. Malgrat tot, els infants, molt aviat trobaven com posar les seves mans en remull dins els inodors o enfilats dalt d'un tamboret per investigar com obrir l'aixeta. Sempre hi havia una excusa per beure aigua i jugar amb el got buidant i omplint. Davant d'aquesta situació i l'interès de la demanda dels infants, vàrem iniciar el repte, de repensar i adequar l'espai. D'això fa molts anys. L'experiència d'aquella recerca va influenciar què avui tinguem les piques d'aigua a l'alçada dels infants i a totes les estances des dels més petits fins els més grans.

INICI D'UN PROCES.

L'espai del canviador durant els primers anys, és utilitzat en molts moments quotidians. Un espai que ofereix l'oportunitat de donar una atenció individualitzada. Moments que ens permeten entrellaçar mirades, sons, gestos, tacte... Moments de diàleg on les converses, infant i adult, són infinites. El canvi esdevé un moment desitjat per l'adult i l'infant. La mirada atenta de les demandes dels infants ens fa adonar que l'aigua d'aquest espai esdevé un element d'atracció i curiositat pels dos. Davant de l'aixeta neix una complicitat.

Tenir les piques a totes les estances ens permet iniciar un projecte llarg on els infants i els adults tindrem moltes oportunitats per experimentar, aprendre i compartir. Adequant l'espai com un taller, un escenari, diguem-li el nom que vulguem però fem que sigui un lloc que passen coses, què ens fa fer preguntes, ens fa prendre decisions. Aprendre a mirar, a parlar, contrastar... En definitiva, i molt important, fruit de les experiències conjuntes i l'esforç de trobar respostes.

Iniciarem una petita descripció del que passa entorn d'aquest espai durant els primers anys. Com acollim les demandes dels infants. Les condicions i estratègies que van creant un ambient de seguretat i de recerca.

Des del canviador

Són els primers moments on l'adult està al costat de l'infant descobrint l'aigua. Uns moments fonamentals per trametre i sentir el plaer d'aprendre, de conèixer, de comprendre. Moments de complicitat. L'oportunitat d'oferir, diàriament i individualment. Un temps per descobrir-la, per tocar-la, per jugar-hi. Acompanyant l'infant observem la seva cara quan diem la paraula aigua. La seva mirada localitza ràpidament l'aixeta. Vols que l'obri?. Esperem, capturem les seves expressions, gestos, moviments que desperta el rajolí d'aigua. Moviments, sons guturals, gestos, expressions, van apareixent i creixent dia a dia. L'adult i l'infant, una complicitat màgica. La màgia de trobar el plaer de conèixer junts.

És en aquesta relació descrita abans, on neix el projecte de pensar i adequar la pica d'aigua **con un espai, el temps i els materials on els infants podran trobar estímuls per a l'experimentació i investigació amb l'aigua i altres materials. Sol o junt amb els seus companys.**

La pica està a l'abast de l'infant. Com la utilitza?

Del gateig a les parets de la pica. Les seves experiències anteriors apropen al Joan a descobrir la pica d'aigua. Les parets de la pica són un dels suports que l'ajuden a posar-se dret. Busca l'aigua? Sí, amb la mirada i el gest ens demana retrobar el rajolí. **Què fa?** Obrim i tanquem l'aixeta. El rajolí d'aigua desapareix. La mirada del Joan queda immobilitzada **Què pensa?** Espero. Una de les seves mans es separa del punt de suport del seu cos, aquesta busca l'aigua sobre la superfície de la pica. Es mira la mà i se la porta cap a la boca. Potser té set? Agafo el got, obro l'aixeta i poso l'aigua al got. No s'ha perdut cap detall. Li dono l'aigua, l'escup. Tanco l'aixeta. Sembla que no l'interessa l'aigua del got. No tens set? confirmo amb veu alta. Torna a mirar atentament l'aixeta. Comença el diàleg: -potser em demanes que et torni a obrir l'aixeta? L'expressió i l'alegria de la seva cara em donen la resposta.

La Maria i el Roger ja caminen. S'apropen davant la pica tot dient - "Ava, ava" Així comença el ritual d'arremangar-se les mànigues i obrir l'aixeta. **Què fan?** Els dos continuen amb el rajolí. Un rajolí que sembla que els sedueix. El ressegueixen amb un dit; esquitxa.. Un ho fa, l'altre espera. Què passa pel seu cap? Deixem temps fins que introdueixo un peti canvi. Tapo la pica d'aigua. La Maria està amb el rajolí investigant, el Roger mou l'aigua amb les mans. L'aigua es va acumulant, dubto, no sé què fer, tanco l'aixeta? S'ho passen molt bé, però l'aigua no es pot malgastar. Hem de trobar una solució. Tanco l'aixeta i obro el tap de la pica. Es fa un remolí i l'aigua desapareix. La Maria s'ajup i mira al terra. Posa les mans al terra com si busqués l'aigua. Mentre li eixugo la seves mans converso amb ella sobre tot el què ha passat. El Roger sembla que encara està dibuixant amb la mica d'aigua que queda. No vol marxar però hem d'anar a preparar el dinar. Asseco les seves mans i conversem. Sembla que t'ho has passat bé.

Hem resolt el problema de no malgastar l'aigua posant un bol gran com a contenidor. Obrim l'aixeta i, quan estigui mig ple, la tancarem. Hem pactat implícitament uns valors i un criteri que servirà de referent.

Ara ens cal aconseguir altres reptes. Aprendre a obrir i tancar l'aixeta, a no mullar-se. Cada infant segueix un procés diferent. Cal preveure. L'atenció i l'adequació abans de posar-se a jugar van impregnant el gust i l'hàbit de trobar solucions. Temps i processos. Cada problema té una solució que busquem conjuntament. Forma part de les recerques. Si un nen/a és mulla, ell sol ens mostra les ganes de canviar-se. Si han escampat aigua fora de la pica o al contenidor la recollirem i parlarem del que ha passat i que podem fer perquè no rellisquem . Són punts de referència que es van construir conjuntament

El bol mig ple ofereix moltes possibilitats abans d'introduir cap altre material. Les descobertes continuen. El moviment i el repòs de l'aigua produït per les seves mans. Moviment que va formant formes, escultures que s'enlairen, que volen. Els esquitxos de l'aigua. Moments de contemplació, de silenci, mans en remull, tocant-se amb les mans del company. Sense interferir, busquem la manera d'apropar-nos al seu pensament. Una mirada atenta, observant tot el que passa darrera d'una càmera de vídeo. Després farem una lectura atenta del que ha passat per poder fer una descripció.

Observem amb els registres abans dels dos anys que ells sols s'arremanguen, obren l'aixeta i la tanquen quan el bol està mig ple. Busquen la complicitat del company amb les seves descobertes. En les actuacions amb el company s'estableix una empatia. Prenen consciència del que passa i del que han après.

Cada dia troben un materials seleccionats al costat de la pica sobre una tauleta. Els hem pensat fent una hipòtesi del que provocaran: què farà si es troben amb taps de suro i pedres? Què faran amb les tasses i culleres?. Què passarà si en comptes de culleres posem pals de fusta. Ells inventen, actuen, de vegades son inimaginables les combinacions que fan i els materials que assoleixen. Sovint també ens fan demandes de materials que ells amb iniciativa pròpia han seleccionat.

Trobar i retrobar aquestes situacions, viure-les i interioritzar-les. Compartir els seus sabers sobre el comportament d'aquest fluït. Densitat, profunditat, flotabilitat, pressió... Superfícies planes i ondulades fetes amb el seu moviment. Formes que capturen amb els embuts, ampolles, tasses. L'adult els acompanya. Intervé indirectament en la preparació dels materials. Intervé en el moment que pot fer una pregunta oberta. **Que passarà si...? Què passarà quan...?** L'art de fer preguntes i fer-les en el moment adequat obre el camí de la investigació. La pregunta s'inicia amb els propis materials que utilitzen. La incidència dels adults es dona en moments molt puntuals suggerint sense donar solucions. Les preguntes estimulen respostes diverses. Provoquen l'esforç de pensar, observar, actuar, comprovar, comparar, comunicar.

La utilització de l'aigua de la pica ha possibilitat als infants i als adults l'interès per les descobertes, criteri i control. Un procés que hem anat construint mitjançant l'actitud que els infants han pogut percebre de la persona adulta com a expressió de confiança i de respecte pel seu procés, per les seves descobertes i per l'esforç d'elaborar el seu coneixement compartit. L'adult ha acompanyat i ha escoltat l'infant. Un infant capaç de construir el seu propi coneixement amb els altres.

El projecte ha unit els interessos dels infants, mestres i famílies. A casa, a la pica de la cuina, mentre el pare o la mare fa el dinar, els infants juguen enfilats en un tamboret a la

pica de la cuina. Buiden i omplen tot fregant els plats. Les garrafes de recollir l'aigua estan a casa i a l'escola. El bidet de casa és un espai de joc i d'higiene. La proposta ha anat més enllà de l'escola. Hem trobat el plaer de donar resposta a una demanda i l'interès de trobar i de fer possible unes condicions que permeten utilitzar aquest espai més enllà de la funció higiènica com un veritable laboratori d'experimentació i recerques.

Carme Cols Clotet. Feber 2006

www.elsafareig.org